

II užduotis. Ekonominio mąstymo ir žinių testas.

Atsakymų lape apibraukite vieną teisingą atsakymą (po 1 balą už teisingą atsakymą)

REGISTRACIJOS NR. _____**EKONOMINIO MĄSTYMO IR ŽINIŲ TESTO ATSAKYMAI**

Klausimai	Atsakymai			
	a	b	c	d
1.		X		
2.	X			
3.	X			
4.		X		
5.		X		
6.				X
7.		X		
8.				X
9.		X		
10.			X	
11.	X			
12.	X			
13.		X		
14.	X			
15.		X		
16.				X
17.				X
18.				X
19.		X		
20.			X	
21.	X			
22.				X
23.		X		
24.	X			
25.		X		
26.	X			
27.				X
28.		X		
29.	X			
30.	X			

2012 m. Ekonomikos ir verslo olimpiada

Regioninis turas. **II variantas**

II užduotis. Ekonominio mąstymo ir žinių testas.

(Iš viso 30 balų)

Atsakymų lape apibraukite vieną teisingą atsakymą (po 1 balą už teisingą atsakymą)

REGISTRACIJOS NR. _____

EKONOMINIO MĄSTYMO IR ŽINIŲ TESTO ATSAKYMAI

Klausimai	Atsakymai			
	a	b	c	d
1.	X			
2.		X		
3.	X			
4.		X		
5.		X		
6.	X			
7.	X			
8.				X
9.				X
10.				X
11.			X	
12.	X			
13.				X
14.		X		
15.		X		
16.	X			
17.				X
18.	X			
19.		X		
20.	X			
21.	X			
22.		X		
23.	X			
24.		X		
25.		X		
26.				X
27.		X		
28.				X
29.		X		
30.			X	

I užduotis. Uždaviniai.

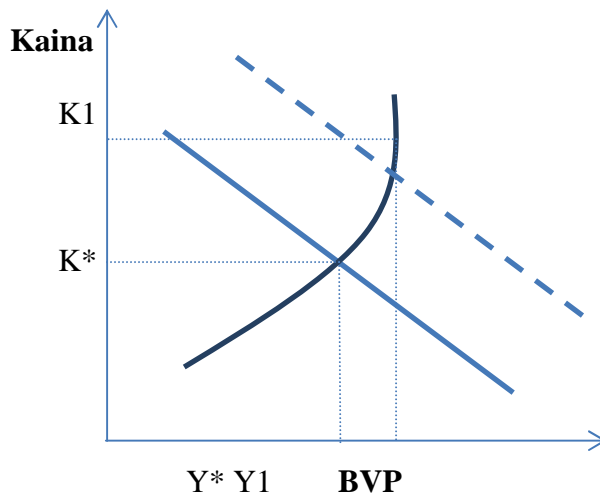
Iš viso 70 balų (6 uždaviniai po 5 balus, 4 uždaviniai po 10 balų)

Uždaviniai sprendžiami tuščiuose ugdymo įstaigos, kurioje vyksta olimpiada, spaudais pažymėtuose lapuose.

REGISTRACIJOS NR. _____

1 uždavinio sprendimo variantas (5 balai). Pažymėkime nežinomą kainą x .Pajamos: $R = 40000 \cdot x$ .Bendrosios sąnaudos (kaštai): $TC = 72200 + 40000 \cdot 4,42 = 249000$ .Bendrasis pelnas: $\pi = R - TC = 40000 \cdot x - 249000$ .Reikalaujamas pelnas: $0,07 \cdot 40000 \cdot x = 2800 \cdot x$ .Vykdydamas reikalavimą: $40000 \cdot x - 249000 = 2800 \cdot x$.

$$37200 \cdot x = 249000.$$

Mažiausia priimtina kaina: $x \approx 6,70$.**2 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).****3 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).**

$$TC = ATC \cdot Q = Q^2$$

$$MC = 2 \cdot Q$$

$$MR = (Q(10 - 3Q))' = 10 - 6Q$$

$$Q = 1,25$$

$$\pi = 6,25$$

4 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

$$Q_{D1} = 500 - 2,5 \cdot 150 = 125$$

$$Q_{D2} = 500 - 2,5 \cdot 170 = 75$$

$$|E_D| = \frac{\Delta Q}{Q_{vid}} \div \frac{\Delta P}{P_{vid}} = \frac{-50}{100} \div \frac{20}{160} = |4| \text{ paklausa santykinai elastinga, nes } |E_D| > 1 .$$

Tuomet, jei kaina P didėja, tai bendrosios pajamos TR mažėja.

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR_1 = 150 \cdot 125 = 18750$$

$$TR_2 = 170 \cdot 75 = 12750$$

$$\text{t.y. } TR_2 < TR_1$$

5 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

Teisingas atsakymas a. Prie 199 000 Lt pridėjus Jono turimus 1000 Lt, gausime 200 000 litų sumą. Banko palūkanos - 0,5 proc. per mėnesį už 200 000 litų - sudarys 1000 Lt. Taigi Jonas kas mėnesį galėtų pasiimti tik palūkanas, nejudindamas pagrindinės sumos - 200 000 Lt, kurie savo ruožtu kas mėnesį leistų uždirbti po 1000 Lt. (informacija apie Jono amžių, sprendžiant uždavinį, nereikalinga, tačiau gali suvilioti (neteisingai) suskaičiuoti, kiek pinigų reikia iki Jonui sueis 100 metų, nors uždavinys klausia ne to).

Teorinė medžiaga: palūkanos, palūkanų skaičiavimas ($X \times r$) = 1000, $r = 0,005$, $X = 200\,000$ (arba $\text{perpetuitetas } 1000/0.005 = 200\,000$)

6 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

1. 3 mln. GBP perkame už $3 \cdot 4,04 = 12,12$ Lt. Uždarome $2 \cdot 3,90 = 7,80 + 1 \cdot 3,81 = 3,81$. Srautas - $12,12 + 7,80 + 3,81 = -0,51$ mln. Lt
2. Srautai: $(+3 \cdot 2,48 = 7,44) - 2,44 - 4,84 = 0,16$ mln. Lt

7 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

UAB Šienas

**Balansas
2007.12.31
(Lt)**

Trumpalaikis turtas	21310	Savininkų nuosavybė	213880
Atsargos	11380	Akcinis kapitalas	200000
Pirkėjų skola įmonei	3680	Nepaskirstytas pelnas	13880
Iš anksto apmokėtas draudimas	400		
Pinigai	5850		
Ilgalaikis turtas	279600	Skolintojų nuosavybė	87030
Žemė	153600	Skola bankui	80000
Pastatai	95000	Skola tiekėjams	7030
Pastatų nusidėvėjimo suma	-5000		
Įrengimai	38500		
Įrengimų nusidėvėjimo suma	-2500		
Turtas iš viso	300910	Nuosavybė iš viso	300910

8 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

Atsisakius vaikiškų spalvinimo knygelėlių, nebeliks jų pajamų ir tiesioginių sąnaudų. Tačiau pastoviausias sąnaudas teks paskirstyti likusiems gaminiams. Dėl to įmonė taps nuostolinga. Šiuo metu ji dirba pelningai, vadinasi nuostolinga gaminių atsakytį neapsimoka.

	Kryžiažodžių knygelės	Vaikiškos spalvinimo knygelės	Televizijos programų gidai	Iš viso	Be spalvinimo knygelėlių
Pardavimai (pajamos)	10000	19000	12000	41000	22000
Kintamosios sąnaudos	4500	17000	6000	27500	10500
Priskirtos pastoviosios sąnaudos	3500	6000	3000	12500	12500
Grynosios pajamos (pelnas)	2000	-4000	3000	1000	-1000

9 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

- a) Valstybė A turi absoliutųjį pranašumą televizorių gamyboje.
- b) Valstybė A turi absoliutųjį pranašumą pirštinių gamyboje.
- c) Televizoriaus alternatyvieji kaštai valstybėje A: $100:10 = 10$ (porų pirštinių)
Televizoriaus alternatyvieji kaštai valstybėje B: $120:20 = 6$ (poros pirštinių), taigi:
Valstybė B turi sąlyginį pranašumą televizorių gamyboje.
- d) Valstybėje A, laisvąją prekybą palaikys darbo jėga. Taip bus, nes:
  - Valstybėje A laisvoji prekyba bus naudinga pirštinių gamintojams (Pirštinės yra valstybės A lyginamasis pranašumas).
  - Megztų pirštinių gamyba intensyviai naudoja darbo jėgą (bent jau intensyviau, nei TV gamyba).
  - Kadangi gamybos faktoriai yra mobilūs, tai darbo jėga iš TV sektoriaus pereis į pirštinių sektorių, ir džiaugsis laisvosios prekybos privalumais.
  - Kadangi kapitalas, net ir būdamas mobilus iš TV sektoriaus negalės pereiti į pirštinių sektorių (nes pirštinių sektorius naudoja mažai kapitalo), tai kapitalo savininkai nukentės nuo laisvosios prekybos ir turėtų jai priešintis.

10 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

Banko Swedbank rekomendacija mokytojams, kurie vertins užduotį: svarbu, kad užduočių atsakymus tikrinantys mokytojai vertintų nevienreikšmiškai, čia nėra vieno atsakymo, kokį galima gauti išsprendus matematinę užduotį. Reikia vertinti moksleivių gebėjimą aiškinti sudėtingus ekonominius ir politinius reiškinius, numatyti jų tarpusavio sąveiką, bei pateikti savo interpretacijas, bei išvalgas. Yra galimybė, kad moksleivis parašys geresnį užduoties atsakymą nei pateikė bankas Swedbank.

Atsakymai į abu klausimus gali būti pakankamai platūs, yra daug galimybių moksleiviams pateikti savo interpretacijas ir ekonominių bei politinių procesų suvokimą (ypač atsakyme į antrą klausimą). Galimi atsakymai į klausimus:

- 1) Euro zonos valstybės deklaravo, kad pinigų sąjunga yra vieninga, o visos narės valstybės užtikrins viena kitos gelbėjimą, jei kažkuri susidurtų su ekonominėmis ar finansinėmis problemomis. Tuo buvo įsitikinę ir finansų rinkų dalyviai, dėl to visoms valstybėms skolino už panašią kainą. Pasitikėjimas buvo prarastas 2010 metų pradžioje, kai paaiškėjo, kad Graikija netiksliai pateikė savo šalies statistinius duomenis ir yra arti nemokumo ribos.
- 2) Ilgame laikotarpyje svarbu užtikrinti fiskalinę drausmę (jau sutarta dėl fiskalinės sutarties, ją belieka patvirtinti nacionaliniuose parlamentuose), bei įgyvendinti struktūrines reformas, leisiančias padidinti periferinių valstybių konkurencingumą ir taip sumažinti skirtumus tarp visų euro zonos valstybių. Trumpame laikotarpyje, nerimą finansų rinkose galima sumažinti:
  - a) leidžiant bendras euro zonos obligacijas, už kurias garantuotų visos valstybės;
  - b) ECB taptų „paskutinės vilties“ skolintoju, užtikrinančiu, kad euro zonos valstybių obligacijų palūkanos antrinėje rinkoje neviršys tam tikro pavoingo lygio;
  - c) ECB ir toliau teikia neribotas likvidumo paskolas euro zonos komerciniams bankams, kurie skolina savo šaliu vyriausybėms (ES sutartys draudžia ECB skolinti valstybėms tiesiogiai);
  - d) etc. etc. (galima sugalvoti ne vieną kūrybišką būdą kaip didinti pasitikėjimą finansų rinkose)

I užduotis. Uždaviniai.

Iš viso 70 balų (6 uždaviniai po 5 balus, 4 uždaviniai po 10 balų)

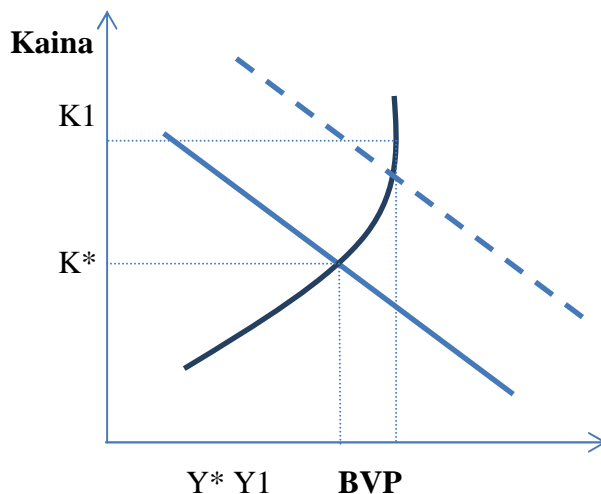
Uždaviniai sprendžiami tuščiuose ugdymo įstaigos, kurioje vyksta olimpiada, spaudais pažymėtuose lapuose.

REGISTRACIJOS NR. _____

1 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

Teisingas atsakymas a. Prie 199 000 Lt pridėjus Jono turimus 1000 Lt, gausime 200 000 litų sumą. Banko palūkanos - 0,5 proc. per mėnesį už 200 000 litų - sudarys 1000 Lt. Taigi Jonas kas mėnesį galėtų pasiimti tik palūkanas, nejudindamas pagrindinės sumos - 200 000 Lt, kurie savo ruožtu kas mėnesį leistų uždirbti po 1000 Lt. (informacija apie Jono amžių, sprendžiant uždavinį, nereikalinga, tačiau gali suvilioti (neteisingai) suskaičiuoti, kiek pinigų reikia iki Jonui sueis 100 metų, nors uždavinys klausia ne to).

Teorinė medžiaga: palūkanos, palūkanų skaičiavimas ($X \times r = 1000$, $r = 0,005$, $X = 200\,000$ (arba $perpetuitetas\ 1000/0.005 = 200000$))

2 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).**3 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).**

Pažymėkime nežinomą kainą x .

Pajamos: $R = 40000 \cdot x$.

Bendrosios sąnaudos (kaštai): $TC = 72200 + 40000 \cdot 4,42 = 249000$.

Bendrasis pelnas: $\pi = R - TC = 40000 \cdot x - 249000$.

Reikalaujamas pelnas: $0,07 \cdot 40000 \cdot x = 2800 \cdot x$.

Vykdam reikalavimą: $40000 \cdot x - 249000 = 2800 \cdot x$.

$37200 \cdot x = 249000$.

Mažiausia priimtina kaina: $x \approx 6,70$.

4 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

$$TC = ATC \cdot Q = Q^2$$

$$MC = 2 \cdot Q$$

$$MR = (Q(10 - 3Q))' = 10 - 6Q$$

$$Q = 1,25$$

$$\pi = 6,25$$

5 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

$$Q_{D1} = 500 - 2,5 \cdot 150 = 125$$

$$Q_{D2} = 500 - 2,5 \cdot 170 = 75$$

$$|E_D| = \frac{\Delta Q}{Q_{vid}} \div \frac{\Delta P}{P_{vid}} = \frac{-50}{100} \div \frac{20}{160} = |4| \text{ paklausa santykinai elastinga, nes } |E_D| > 1 .$$

Tuomet, jei kaina P didėja, tai bendrosios pajamos TR mažėja.

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR_1 = 150 \cdot 125 = 18750$$

$$TR_2 = 170 \cdot 75 = 12750$$

$$\text{t.y. } TR_2 < TR_1$$

6 uždavinio sprendimo variantas (5 balai).

1. 3 mln. GBP perkame už $3 \cdot 4,04 = 12,12$ Lt. Uždarome $2 \cdot 3,90 = 7,80 + 1 \cdot 3,81 = 3,81$. Srautas - $12,12 + 7,80 + 3,81 = -0,51$ mln. Lt
2. Srautai: $(+3 \cdot 2,48 = 7,44) - 2,44 - 4,84 = 0,16$ mln. Lt

7 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

- a) Valstybė A turi absoliutųjį pranašumą televizorių gamyboje.
- b) Valstybė A turi absoliutųjį pranašumą pirštinių gamyboje.
- c) Televizoriaus alternatyvieji kaštai valstybėje A: $100:10 = 10$ (porų pirštinių)
Televizoriaus alternatyvieji kaštai valstybėje B: $120:20 = 6$ (poros pirštinių), taigi:
Valstybė B turi sąlyginį pranašumą televizorių gamyboje.
- d) Valstybėje A, laisvąją prekybą palaikys darbo jėga. Taip bus, nes:
  - Valstybėje A laisvoji prekyba bus naudinga pirštinių gamintojams (Pirštinės yra valstybės A lyginamasis pranašumas).
  - Megztų pirštinių gamyba intensyviai naudoja darbo jėgą (bent jau intensyviau, nei TV gamyba).
  - Kadangi gamybos faktoriai yra mobilūs, tai darbo jėga iš TV sektoriaus pereis į pirštinių sektorių, ir džiaugsis laisvosios prekybos privalumais.

- Kadangi kapitalas, net ir būdamas mobilus iš TV sektoriaus negalės pereiti į pirštinių sektorių (nes pirštinių sektorius naudoja mažai kapitalo), tai kapitalo savininkai nukentės nuo laisvosios prekybos ir turėtų jai priešintis.

8 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

Atsisakius vaikiškų spalvinimo knygelių, nebeliks jų pajamų ir tiesioginių sąnaudų. Tačiau pastoviasis sąnaudas teks paskirstyti likusiems gaminiams. Dėl to įmonė taps nuostolinga. Šiuo metu ji dirba pelningai, vadinasi nuostolinga gaminio atsisakyti neapsimoka.

	Kryžiažodžių knygelės	Vaikiškos spalvinimo knygelės	Televizijos programų gidai	Iš viso	Be spalvinimo knygelių
Pardavimai (pajamos)	10000	19000	12000	41000	22000
Kintamosios sąnaudos	4500	17000	6000	27500	10500
Priskirtos pastoviosios sąnaudos	3500	6000	3000	12500	12500
Grynosios pajamos (pelnas)	2000	-4000	3000	1000	-1000

9 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

Banko Swedbank rekomendacija mokytojams, kurie vertins užduotį: svarbu, kad užduočių atsakymus tikrinantys mokytojai vertintų nevienreikšmiškai, čia nėra vieno atsakymo, kokį galima gauti išsprendus matematinę užduotį. Reikia vertinti moksleivių gebėjimą aiškinti sudėtingus ekonominius ir politinius reiškinius, numatyti jų tarpusavio sąveiką, bei pateikti savo interpretacijas, bei išvalgas. Yra galimybė, kad moksleivis parašys geresnį užduoties atsakymą nei pateikė bankas Swedbank.

Atsakymai į abu klausimus gali būti pakankamai platūs, yra daug galimybių moksleiviams pateikti savo interpretacijas ir ekonominių bei politinių procesų suvokimą (ypač atsakyme į antrą klausimą). Galimi atsakymai į klausimus:

- 1) Euro zonos valstybės deklaravo, kad pinigų sąjunga yra vieninga, o visos narės valstybės užtikrins viena kitos gelbėjimą, jei kažkuri susidurtų su ekonominėmis ar finansinėmis problemomis. Tuo buvo įsitikinę ir finansų rinkų dalyviai, dėl to visoms valstybėms skolino už panašią kainą. Pasitikėjimas buvo prarastas 2010 metų pradžioje, kai paaiškėjo, kad Graikija netiksliai pateikė savo šalies statistinius duomenis ir yra arti nemokumo ribos.
- 2) Ilgame laikotarpyje svarbu užtikrinti fiskalinę drausmę (jau sutarta dėl fiskalinės sutarties, ją liečia patvirtinti nacionaliniuose parlamentuose), bei įgyvendinti struktūrinės reformos, leisiančias padidinti periferinių valstybių konkurencingumą ir taip sumažinti skirtumus tarp visų euro zonos valstybių. Trumpame laikotarpyje, nerimą finansų rinkose galima sumažinti:
  - a) leidžiant bendras euro zonos obligacijas, už kurias garantuotų visos valstybės;
  - b) ECB taptų „paskutinės vilties“ skolintoju, užtikrinančiu, kad euro zonos valstybių obligacijų palūkanos antrinėje rinkoje neviršys tam tikro pavoingo lygio,
  - c) ECB ir toliau teikia neribotas likvidumo paskolas euro zonos komerciniams bankams, kurie skolina savo šalių vyriausybėms (ES sutartys draudžia ECB skolinti valstybėms tiesiogiai);
  - d) etc. etc. (galima sugalvoti ne vieną kūrybišką būdą kaip didinti pasitikėjimą finansų rinkose)

10 uždavinio sprendimo variantas (10 balų).

UAB Šienas

	Balansas 2007.12.31 (Lt)		
Trumpalaikis turtas	21310	Savininkų nuosavybė	213880
Atsargos	11380	Akcinis kapitalas	200000
Pirkėjų skola įmonei	3680	Nepaskirstytas pelnas	13880
Iš anksto apmokėtas draudimas	400		
Pinigai	5850		
Ilgalaikis turtas	279600	Skolintojų nuosavybė	87030
Žemė	153600	Skola bankui	80000
Pastatai	95000	Skola tiekėjams	7030
Pastatų nusidėvėjimo suma	-5000		
Įrengimai	38500		
Įrengimų nusidėvėjimo suma	-2500		
Turtas iš viso	300910	Nuosavybė iš viso	300910